

Awéé' da'ólta'ígíí Bimá dóo bizhé'é yik'ehgo á'doolǫ́ígíí

T'ah ániid naagháádáá' dóo t'áa álahji' bich'í' ínílta'. T'ah ániid naagháhídáá' áhát'íigo éi nee'niji' nizhónigo naaltsos wólta' bił nizhóni yileeh. T'ahdoo hahída t'áadoo hwiinidzini hwe'awéé' bich'í' ajólta' dooleeł. Díí alkéé' daasdzohígíí éi binahji' ne'awéé' nizhónigo yíneedlǫ́igo dóo bíghah nízingo naaltsos wólta' yíhwiidool'ááł. Damóo ná'oodleelgo ániidígíí ła' bínánitaah dooleeł. Háidígíí t'áa' iyisíí ne'awéé' bá yá'át'éeh dooleeł.

■ **T'áa ákwíjǫ́ t'áa áhiiji' naaltsos néinóltah.**

Naaltsos wólta'ígíí ayóó'ó'óni bii' siláago binahji' áhádigo ałhaa nitsáhákees.

■ **Hat'íishǫ́ t'áa ałtso bízhi' bá'adaale'.**

T'áadoolé'é baa yáłti'go ne'awéé' saad yíhool'aahígíí bá bóhoneedlǫ́igo ínísin. Díigi' át'áo: "Chidí naat'a'í níníł'í. Ei bit'a' át'é. Hat'íish biniinaa bit'a' wolyé nínizin?"

■ **Naaltsos yínishta' áyóo bíneeshdlǫ́ dínigo.**

Na'álchíni naaltsos nihił deinishta'go ayóo bíneeshdlǫ́ dínigo bił hólne'. "Hane'" baanáahlzhishígíí aláahgo shił yá'át'ééh dínigo baa hálne'.

■ **Nizhí biyiji' bínindlǫ́igo naaltsos bá yíníłta'.**

Ne'awéé' dlohasin k'ehgo bich'í' ínílta'. Nizhí łahgo ánáádlǫ́.

■ **K'adí dooleeł baa' ákonínzin.**

Ne'awéé' doo yíneesdlǫ́idgó dóo doo íists'áá'da silǫ́'go, naaltsos áłtsé nahji' nidí'ááł.

■ **Ałhił naalnish dóo ałchi' yáłti'.**

Naaltsos biyi' ádahooníígíí baa yáłti', naaltsos bikáajǫ́ ádaat'éhígíí bił íishjání ínísin dóo na'ahídółkid.

■ **Náanéeníłta', náána, náána.**

Doo ish hwe'awéé' naaltsos ts'ídá bił nizhónínaa neeznádiindi jólta' áteeda. Na'adzo ałdó' baa yáłti'. Díí naaltsos éi nishtł'ahdó dóo nish'náajigo daowólta' dóo saad bita' nidahaz'á dínigo ne'awéé' bee bił hólne'.

■ **Ts'ídá t'áa ałtsogóo t'áadoolé'é bik'eda'ashchínígíí bił ch'íhí'aah.**

Qhia nws txog cov ntawv uas koj pom ib puag Nahasdzáan bikáa'gó ninaagóo t'áa ałtsogóo saad bik'eda'ashchínígíí baa yáłti'. Ne'awéé' háágó da nídídáahgo saad ániidígíí hanítá bidiní.

■ **Ne'awéé' ná nánél'íido.**

Azee' íł'íni éi doodago éi bá'ólta'í bich'í' dínáál díí ne'awéé' saad yee yáłti'ígíí, éi doodago adiits'a'gi, éi doodago oo'íigi bee bich'í' anáhóót'i' nínizingo.

www.ColorinColorado.org

Áłchíni naaltsos wólta' dóo t'áadoolé'é yik'ii doogáalgi bee biká' aná'áwo'.

Áłchíní índa Ólta'jì' dahdiiyánígíí bimá dóo bizhé'é yik'ehgo á'doolíííí

Saad bee ádaal'ínígíí dóo saad dóo dadiits'a'ígíí beenaoné. Saad bee yáti'ígíí hwe'awéé' bee bił nijnéego saad wólta' yéé'deetííh. Díí alkéé' daasdohígíí éí binahjí' ne'awéé' nizhónigo yíneeldíígo dóo bíighah nízingo naaltsos wólta' yíhwiidooł'ááł. Damóo ná'oodleelgo ániidígíí ła' bínánitaah dooleel. Háidígíí t'áá' íyisíí ne'awéé' bá yá'át'éeł dooleel.

■ Ne'awéé' bich'í' yánítti'.

Ne'awéé' jíídáá' ólta'di hait'éeé' nít'éeé', baahólne' bidiní. Ha'át'íí baanisíníyá, ha'át'íí bee nisíníne', bee shíł hólne' bidinóo.

■ Saad hatsoo' al'íyoolgisígíí bee yánítti'.

Sin bee hótáał, naaltsos wólta' aheelt'éego dadiits'a'ígíí bich'í' yíníłta', saad hatsoo' al'íyoolgisígíí bee yánítti'. Díí áłchíní saad dadiits'a'góo yee ayóo yidiits'a' yileeh.

■ Yíníłta' dóo ádaat'éii bínítaah.

Ne'awéé' yólta'ígíí díí ádahoonííígíí bił ahídadéet'i'go ínínisin. Naaldlooshii baa ínólta'go níléi naaldlooshii da'álchíní danél'íígo nisoohkai yéę bídéet'i'go ínínisin.

■ Ne'awéé' bízhi' chooinít'í.

Saad bee ádaal'ínígíí dóo dadiits'a'góo hait'éego ahídeet'i'ígíí bił ch'íhí'aah. Kódínígo, “John, saad “JUMP” bee háat'i'go diits'a'ígíí nízhi' beeháat'i'ígíí t'áá beelt'éego diits'a'. Áádóo t'áá' áłah t'áá álheelt'éego bee háat'i', “J”.

■ Saad bee na'a'néhígíí dóo puppets bee naahné.

Díí puppet ígíí kót'áo yábiyiniłti'go, “Shí éí Mark yinishyé. Saad shízhi' bił aheelt'éego dadiits'a'ígíí shíł nizhóní. Da' parkish Mark bił aheelt'éego diits'a'? Da' ballish Mark bił aheelt'éego diits'a'?”

■ Saad bee ádaal'ínígíí bik'eh díilchíł dóo bee ádíní.

Ne'awéé' bilá' yee saad bee ádaal'ínígíí yik'eh doolchíigo yee'áníi dooleel. Díí éí naaltsos bikáa'gi, leeshtahgi éí doodago éí áshííh hikan sikáago bikáa'gi íidoolííł.

■ Bikáá' ádanile'.

Naaltsos dóo bee ak'e'alchíhí yee ni'q doozohígíí ne'awéé' bá síníłnil. Ahíł naalnishgo, t'ááłhídi, naakidida ha'oodzít' bikáa' ádoolííł. Níléi ólta'di saad dadiits'a'ígíí yíhool'aahígíí hání'dii choyool'í.

■ T'áadoolé'é dadiits'a'ígíí bee naohné.

Ádeits'a'ígíí saad bee ádaole'. Nabídíłkid, “Dii saadish nił bééhózin? *m-o-p*.” Dadiits'a'ígíí nízaadgóo dadiits'a'go ínínisin.

■ Náánéniłt'a', nááná, nááná.

Ne'awéé' naaltsos ts'ídá bił nizhónígíí hání'dii neeznádiindi bich'í' néidííłtah. Íníłta'go ádahoonííígíí bił íshjájá ínínisin.

■ Saad bee'ál'íní dóo dadiits'a'góo baahólne'.

Díí saad bee ádaal'ínígíí ádaolyéhígíí dóo dadiits'a'ígíí ne'awéé' bee nanítin. Bee nináh'nee. “Saad bee ádaal'ínígíí ła' baa nitsékees, díigi' át'ée diits'a', mmmmm.”

www.ColorinColorado.org

Áłchíní naaltsos wólta' dóo t'áadoolé'é yik'íi doogáalgi bee biká' aná'áwo'.

T'ááłá'í dayółta'ígíí bimá dóo bizhé'é yik'ehgo á'doolǫ́ígíí

Ne'awéé' hodiits'a'go ídooltahígíí t'áá bá aa'ínínin. T'áá ákwíí jí íníłta' bidiníigo bá bínindlı́. Díí alkéé' daaszohígíí éí binahjí' ne'awéé' nizhónigo yíneedłı́igo dóo biighah nízingo naaltsoos wólta' yíhwiidool'áál. Damóo ná'oodleelgo ániidígíí ła' bínánitaah dooleel. Háidígíí t'áá' íyisíí ne'awéé' bá yá'át'éh dooleel.

■ T'áadoo t'áagéed hooghandóo dahnidindááhí.

Ne'awéé' t'áá háadida, níléí azeé' íł'ínida yiba' sidáago, naaltsoos wólta'ígíí báyí'áál. Naaltsoos yídooltah biniiyé bánáhoof'aah.

■ T'ááláhídi éí doo biighahda.

Ne'awéé' naaltsoos bił nizhónígíí, éí doodago go éí saad daníjaa'ígíí náánéniłta' bidiní. T'ááláhígíí níjólta'go álchíní tsı́ı́go dóo doo nayiisíigo ółta' yileeh.

■ Yéego hane' bąąh na'ídı́łkid.

Ne'awéé' hane' yíniłta'ígíí bąąh nabı́łłkid. Díigi' át'áo, "Clifford shą' hat'íiniyé akódzaa nínizin?"

■ Nılch'i naalkidí baaníchı́.

Ne'awéé' saad doo bééhózingóo yee'ánigo, bá hasht'edint'é. Ts'ídá áłtsé bee háát'i'ígíí hazhó'í nínı́ł'ı́ bidiní.

■ Hasht'ezhdít'é, doo ák'ihoditééh.

Díí puppet ígíí kót'áo yábiyiniłti'go, "Shí éí Mark yinishyé. Saad shízhi' bił aheelt'éego dadiits'a'ígíí shı́ł nizhóní. Da' parkish Mark bił aheelt'éego diits'a'? Da' ballish Mark bił aheelt'éego diits'a'?"

■ Naaltsoos yólta' yíighah nanise'ígíí bá sínı́nil.

Ne'awéé' naaltsoos wólta'ígíí doo bánanił'aaígíí bił náhı́łááh. Bikáh áhát'ínígíí éí ne'awéé' nizhónigo ła'ı́di naaltsoos yídooltah biniiyé.

■ Saad ałhih náhát'aah bee na'ané.

Díí saadígíí ał'ąą ánáadıłı́igo ne'awéé' yee' ániido, mat dóo fatjı́' díı́ satjı́'; áádóo sag dóo sapjı́' dóo sap dóo sipjı́'.

■ Nich'ı́' íidéeshah, áádóo shich'ı́' náá'ı́diı́łtah.

K'adéę da'iigháashgo hodiits'a'go ná'íniłta'ah. Díí álchíní ayóo yíneedlı́ bimá dóo bizhé'é yı́go.

■ Ółta'í t'áá hazhó'igo díigi' át'éeé' nt'éeé' bidiní.

Ne'awéé' iisihgo, hazhó'igo kwe'é saad sínısih éí doodago éí díí doo ákót'éeęó yíniłta' nábidı́'nił. Índa hada'iı́łtáhi t'áá na'nı́le'dii saad yı́danitaah, t'óo bee hadaę heetz'i'ígíí t'eyı́á binahjí'.

■ Yáti', yáti', yáti'.

T'áá' ákwı́jı́ ne'awéé' ółta' bił baa yániłti', áádóo hooghan binaagóo ádahoonı́łgı́í áldó'. Saad t'ahdoo yidiits'ı́hı́gı́ı́, yá'adaat'éhı́gı́ı́ bitah yı́nił áádóo saad baa yáołti' yéę binahjí' bihiinił.

■ Na'adzoh, na'adzoh, na'adzoh.

Díí ne'awéé' ch'iyáán nahidooniı́hı́gı́ı́ bikáá' ádoolniı́łgi shıká'anilyeed bidiní, éí doodago éí nimásanı'ahéhee' bidiníigo bich'ı́' naaltsoos ádoolniı́łgi shıká' adı́ılwoł bidiní, éí doodago éí hooghangı́ t'áá ákwı́jı́ ádahoonı́łgı́ı́ naaltsoos bikáá' náhızóóh bidiní. Oozohgo, nıléı́ ółta'di biłwiinił'á'éeę chooinı́ł'ı́ bidiní.

www.ColorinColorado.org

Áłchíní naaltsoos wólta' dóo t'áadool'é yik'ı́ı́ doogáałgi bee biká' aná'áwo'.

Naaki dayólta'ígíí bimá dóo bizhé'é yik'ehgo á'doolǫ́ǫ́

Na'álchíní bił da'íídíłtah, ni'da'díizoh dóo hane' baahodooñhji' bá biká' ánt'í. Ná'ólta'í doo na'azooígíí baa ahééhínzin. Díí alkéé' daasdohígíí éí binahji' ne'awéé' nizhónigo yíneeldíigo dóo bíghah nízingo naaltsoos wólta' yíhwiidooł'ááł. Damóo ná'oodleelgo ániidígíí ła' bínánitaah dooleel. Háidígíí t'áá' iyisíí ne'awéé' bá yá'át'éeh dooleel.

■ Haghandóo dah'ooldahígíí baadaq hane' baa hólne'.

Áłchíní t'áábí bighandóo dah'ooldahígíí baa dahane' ayóo bił yá'ádaat'éeh łah. Áníníłts'íísí yééđáá' baadloh hasingo íindzaa ayéé ła' baahólne'.

■ Bee ak'e'alchíhí tsits'aa' ła' bá'ánílééh.

Tsits'aa' díí bee'ak'e'alchíhí bee ni'dooch'ahígíí dóo bee ni'doodzohígíí bee si'áago ádíłíł. Ne'awéé' ni'doozohji' bá hánít'í, t'áadoolé' é nidahidooñhí ádaat'éí da bikáá' ádadoolniil, naaltsoos ahéhee' dabikáá' ígíí da, éí doodago éí hwi'dichíihgo baanáhwíłzhísh binaaltsoos da.

■ Ni éí ne'awéé' ts'ídá aláahdi bikéé' sínzǫ́do.

Hat'íshíł ne'awéé' ółta' yiniiyé áyiilaayéé shich'í' yíniłta' bidiní. Bínindíłigo ísíníłts'áá'.

■ T'ááláhidí nááná, ıł ıł k'ehgo.

Ne'awéé' saad doo bił bééhózingo yee'ádíniidgo, háni'di náanéidóółtah. Áłchíní saad ch'éeh yee'ániihgo, ániid saad yiyíłta'yéé t'áá áko yeeyoonah.

■ Naaltsoos nideiizohígíí ółta'ji' nidaq hoh'éesh.

Díí Naaltsoos nideiizohígíí ne'awéé' yíłda'ólta'ígíí saad naadzogi yee yich'í' hadoodzih. Áłchíní łaħda doo bíghahda nízin łaħ, díí dahsidáago hane' naaltsoos bik'inidoo'niłgi.

■ Naaltsoos wólta'ígíí ádoolǫ́ǫ́.

Naaltsoos ałnii'goyaa ałháah díníílééł dóo ahídíłt'óół. Áádóo ne'awéé' naaltsoos yik'i ni'doozoh dóo yik'i ni'dooch'ah.

■ Ch'aanídót'ashgo hane' bee ahíłhołne'.

Chidí éí doodago éí chidíłtsooi' biyi' dahsookéego nihita' ałnáahálzhishgo hane' ádoolǫ́ǫ́. Baadlohasingo éí doodago éí hane' báahádzidgo ádoolǫ́ǫ́.

■ Saad hait'éego ahídadéet'i'ígíí bee bił hólne'.

Saad ahídadéet'i'ígíí k'asdáá' t'áá aheelt'éego dabikáá' dóo ááhdeihni' díníigo bił íshjání ínínisín. Saad Ééhózin ádaat'éí, hoł bééhózin bídéet'i'.

■ Díí ádadoolniłígíí át'é bikáá'go choinoł'í.

Ne'awéé' t'áadoolé' é ádadoolniłígíí yikáá' néidóozoh, díigi' át'áo: "Bee hadahaazt'i'ígíísh nitsaazígíí bee hadaq haazt'i'? Aoo'/nidaga'."

■ Tsíłgo, tsíłgo.

Ne'awéé' saad ániidígíí yídahool'aahgo t'áá áko naaltsoos nitł'izi bikáá' ádaale', éí doo dago éí Béeshak'e'alchíhí nitsékeesí bikáá'ji'. Díigi' át'áo áłchíní saad áłahji' chodao'ínígíí t'áábí yaa' ákohoniizih dóo yólta' yileeh.

www.ColorinColorado.org

Áłchíní naaltsoos wólta' dóo t'áadoolé' é yik'ii doogáalgi bee biká' aná'áwo'.

Táá' dayółta'ígíí bimá dóo bizhé'é yik'ehgo á'doolíí'ígíí

Baa'ínółta', baayáłti', dóo baanitsókeesÁ Ne'awéé' ak'i'diitíh yíhwiidool'áál díí naaltsos wólta' bíhwiidoo'áál biniy'é áhát'ígíí. Díí alkéé' daasdohígíí éí binahjí' ne'awéé' nizhónigo yíneeldíigo dóo bíghah nízingo naaltsos wólta' yíhwiidool'áál. Damóo ná'oodleelgo ániidígíí ła' bínánitaah dooleel. Háidígíí t'áá' íyisíí ne'awéé' bá yá'át'éeh dooleel.

■ Naaltsos wólta' nizhónigo baa nitsáhákeesgo ínésin.

Naaltsos yídooltah nizhónigo baanitsáhákeesgo ádoolíí. Naaltsos wólta' báhooghangóo na'álchíní ahnání'ish, naaltsos báhooghan binaaltsos bá'álnéehgo biká'adílwoł, bił da'íníłta' dóo naaltsos wólta' bich'í' ánił'í. Nighan góne' bił yá'áhoot'éehgi t'áá sahdii naaltsos bił haz'áago ádíłíí, éí doodago éí t'áá altsogóo naaltsos naaznilgo ádíłíí.

■ T'áá áko ła' náanéí dóoltaah.

T'áá hait'éhigo ne'awéé' naaltsos ła' nínáanéididoo'áálgi bá hasht'ei nísín. Naaltsos alkéé' danínilgo baadahane'ígíí bił íishjáá ánił'í, *The Boxcar Children* éí doodago éí *Harry Potter* ádaat'èii, doodago éí háishíí naaltsos nizhónigo íí'ínígíí bił yá'át'éehígíí. Naaltsos báhooghan góne' naalnishígíí háidígíí yí'oolkqah dooleel.

■ Saad ádaalyéhígíí bee si'ánígíí aa'áníléeh.

Ne'awéé' hánidii' ni naaltsos tsoh níníł'íigo noo'í. "Hmmm, saad doo t'áá áyisíí shíł bééhózinda, haa'íyee' hádídeesh'ííł," díníigo.

■ Yíní'ínígíí dóo hat'íishíí baa naninánígíí baa hólne'.

T'áá ákwííł baanida'aldeehii baa yáníłti', ákót'áo ne'awéé' ákonízín dooleel, adziists'áá' dóo ajólta'go bik'izhdiyitíhgi yéego bídeét'í'.

T'áá álahjí' t'áá ákót'éego ínésín, ołt'eesgo, doodago éí ch'aanídót'ashgo, doodago éí nílch'ih naalkidí altsó nánół'íhgo.

■ Ts'ídá áłtsé ájiił'íhígíí doo hazhó'ída teh.

Ne'awéé' oozohgo bíghah bánínzín. Na'adzohgi alkéé' dahwiní'ánígíí béninábiyíłnih. Doo t'áá háida ts'ídá áłtsé áyíł'íhígíí nizhónigo áyíł'íhda.

■ T'áá ániiltsoh al'ąą ániit'é.

Naaltsos al'ąą ádaat'éhígíí bich'í' hahíníł áko al'aan á'téego na'asdoh yaa' ákonízín. Ła' álchíní, ashiiké íyisíí, t'áá aaní hane' ígíí bił yá'adaat'éeh.

■ Ne'awéé' nitsáhákees choo'ígíí bíbiyíł'aah.

Hane' hait'éego t'óo ch'et'ánigo baa náhodoonihgi bił ch'ihí'aah éí doodago éí haanáa hodoo'níłgi bił ch'ihí'aah. Díí naakigo haz'ánígíí yee ak'i'diitíh dóo yénálnih teh.

■ "K'adish áadi."

Chidi doodago éí chidíłtsoo' biyi' asdáago saad bee yá'ti' dóo bił na'a'né baanaah'aash. Saad danéedééhígíí ła' t'áá ahedaal'téego áahyíłnínígíí dahólq. Éí bee nanítin. Saad yeego yaa' ákoniq izíłhdó doo nanít'agó yólta' yileeh.

www.ColorinColorado.org

Áłchíní naaltsos wólta' dóo t'áadool'é yik'ii doogáalgi bee biká' aná'áwo'.

